

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Letnik cetrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom na celo leto 8 K, pol leta 4 K in za štiri leta 2 K. — Naročnik na Nemško 6 K, na druge tujerazne države 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnika se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do celotnega. — Člani „Slovenskega ljudskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Odpovedati se ne velja. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, sprejemna pisarna, Maribor. — Za luterane se plačuje od enostopne petkovine za enkrat 48 vin., ali kar je leto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 30 vin. Za večkratno objavo primerov pogost. V oddelku „Za naša stana“ stane beseda 10 vin. — Iskanji se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije se pošiljajo nazaj.

Politični pregled.

Vse stoji. — Boljševiki. — Nemci molijo za Viljema. — Deželna vlada in slovensko šolstvo.

Vse stoji. — Blizamo se pasjim dnevom, ko postane vse leno. Narava je ob tem letnem času rekako izčrpala svoje sile in samo še dozoreva, kar je zrastle. Tudi naše politično in javno življenje stopa v znamenje pasjih dni, samo da nima kaj dozorevati, ker je malo zrastle. O konferenci v Parizu se ne sliši ničesar več, menda bo ugasnila na tistem, kakor življenje jetičnega človeka. Nekaj se brblja o novi demarkacijski črti na Koroskem in raznih conah ali odsekih, v katerih naj bi se vršilo ljudsko glasovanje. Toda take stvari smo slišali že tolikokrat, da se nam zdi, kakor pripovedovanje o tistem slavnem kmečkem strahu, ki je svoj čas strašil po zgornjih štajerskih planinah.

Tudi Narodno predstavništvo v Beogradu je zavito v skrivnostni polumrak. Menda se zboruje — vsaj na videz, toda o njegovem delovanju ni veliko slišati. Glavni ministri so odšli v Pariz in se še niso vrnili. Če bodo izmešetarili za nas bolj ugodne denarne pogoje, jih radi pogrešamo cele počitnice. Na čelu vlade stoji zdaj dr. Anton Korosček. Sestavljen se je neki odbor za zemeljsko preureditev, ki je pa menda tudi na tistem zaspal. A nam ni žal po njem, ker od njega nismo pričakovali veliko dobrega. Ta odbor je sestavljen namreč izključno iz državnih uradnikov, grajščakov in nekaterih večjih posestnikov, a takih, ki imajo zemlje malo ali nič, v njem ni bilo primerno zastopanih. Razvil se je prepir radi Bosne. Tam je namreč vprašanje razlastitve veleposestev najbolj zamotano. Vso zemljo imajo v rokah turški begi in nekateri priseljeni madžarski judje in drugi tujci. Kmet je pa tlačen. Sedaj bi radi kmetje, da bi se zemlja med nje razdelila, brez vsake odškodnine, češ, da so jo Turki dobili po krivici. Najraje bi, da bi jim

Turki še nekaj plačali zato, ker so jim obdelovali doslej. Grajščaki pa pravijo, da imajo zemljo po volji turškega boga in vlada naj bi jim še plačala dolgove, katere so naredili doslej. Tudi o volilni reformi ni slišati ničesar več, dasiravno je zadeva nujna, ker volitev ne bo mogoče več dolgo odlašati. Res smo radovedni, kaj bo pršlo iz tega skrivnostnega lonca. Toliko je gotovo, da dveh načel ne bomo pustili izkvariti, vse ženske morajo imeti ednako volilno pravico, a ne samo nekatere in obveljati mora proporcionalna volilna pravica, tako, da bodo vse stranke zastopane sorazmerno s številom glasov, katere so dobile.

Madžarski voditelji boljševikov se selijo na Dunaj. Iz tega sklepajo takozvani meščanski krogi, da postajajo boljševikom na Madžarskem tla pod nogami prevroča. Lahko bi se sklepalo tudi nekaj drugega: da so na Dunaju tla za boljševike že toliko pripravljena, da lahko tja prenesejo središče svojega delovanja. Na vsak način je boljševiško gibanje resno. Z zmerjanjem in smešenjem ga ne bomo premagali, pomagati bi zamogla samo nagla in odločna agrarna in socialna preuredba.

Na Nemškem so luteranski pastori izdali skupni pastirski list, kjer pozivajo svoje vernike k goreči molitvi za cesarja Viljema. Naj bi raje molili, da bi jim sv. Duh razsvetlil razuma in omečil voljo, kajti dokler ne bodo Nemci kremenito izpremenili svojega duha, tudi nimajo pričakovati boljše usode.

Med Slovenci je završal hud boj med Jug. demokrasko stranko in Slovensko ljudsko stranko. Položaj pri deželni vladi je nevzdržljiv, ker ni misliti, da bi obe stranki pri vladi zamogle skupaj delovati. Toda rešitev je težka, ker nobena stranka v sedanjih razmerah ne čuti v sebi moralnih sil, da bi zamogla sama prevzeti vlado. Liberalna stranka je izrekla zahtevno naj bi odstopila deželna vlada in vladanje prevzel uradnik. Kaj takega je bilo mogoče v Avstriji v nekdanjih časih, sedaj je pa naše ljud-

stvo že preveč zrelo in preveč demokratično, da bi se dalo komandirati od uradnikov. Edino pravilno bi bilo, da se razpišejo volitve in katera stranka zadobi večino, naj vlada, druge naj pa kritizirajo.

Edina svetla točka v položaju je razvoj našega šolstva. V Ljubljani dobimo v jeseni popolno vseučilišče, kar pomeni venčanje naših kulturnih zahtev. Šolstvo se organizira in izpopolnjuje na vseh koncih in krajih, slovenske šole se odpirajo po Koroskem, v kratkem pride na vrsto Prekmurje. V tem oziru korakamo v resnici v onih čevljih, ki delajo korake po sedem milj, o katerih pripoveduje pravljica. Razvoj našega šolstva nas bogato odškoduje za razna druga razočaranja.

Orožne vaje letnikov 1889 in 1888.

K dvemesečni orožni vaji sta vpoklicana letnika 1889 in 1888. Letnik 1889 mora priti k vaji 26. t. m., letnik 1888 pa 30. t. m. Oni, ki se ne bodo pravočasno javili, bodo morali za kaznen več časa služiti kot se je to zgodilo pri zadnjem vpoklicu. V interesu vsacega posameznika je, da se pravočasno javi. Natančneje povedo lepaki.

Nemška Avstrija plača 18 milijard vojne odškodnine.

O usodi Nemške Avstrije še uradno sicer ni nič znanega, toda pariški list „Temps“ piše sledeče: „Vojna posojila bodo morale plačevati vse države, ki so se ustanovile na razvalinah stare Avstro-Ogrske, kajti vsa vojna posojila so od leta 1917 naprej v državnih zbornicah na Dunaju in Budimpešti dovoljevali zastopniki vseh narodov in dežel v stari Avstro-Ogrski. Vojna odškodnina bo naložena vsem državam, torej tudi Češko-Slovaški, Poljski, Rusinski, Madžarski, Rumunski, Jugoslaviji in tudi Italiji. Ne-

LISTEK.

Januš Golec:

V polkovnikovem vozu.

(Dalje.)

Gospod H... je nakremžil obraz, zaklel in zblizal mustače z obrvi. Guzl je skočil z voza na tla, da pregleda ter presodi poškodbe. Nekaj časa je sikal svojo italijansko »hoštijo«, pljuval in vlekel iz luknje sprednji del voza. Ni šlo, dasi se je potil na vso moč.

Javil je gospodu, da mora tudi on z voza, ker se je zlomilo ter odpadlo platišče sprednjega kolesa, ostale so samo še »špice«, ki so se zasadle na vso moč v udrtino.

Očka so odložili po usodi prisiljeno odeje, stopili na tla in pomagali vozniku, da sta spravila s pomočjo konj voziček na ravno. Poskusila sta vožnjo po samih špicah, ni šlo, ker se je voz preveč nagibal in bi se dal premikati le korakoma.

Oberst je vprašal narednika, če ima seboj rezervkolo. Ta mu je seve odkimal.

Cela ploha psov se je vsula na zanikarnega kočijaža, radi katerega brezbrčnosti naj obtiči sam oberst na cesti. Ozmerjani Guzl je poslušal pokorno, dodjavši k amenu pridige pripombo:

»Naj počaka g. oberst pri vozu, on bo pa jezdit na ednem konju nazaj k diviziji, da mu posodijo kolo.«

Temu edino pametnemu nasvetu se je udal celo trmoglavi stari. Potegnila sta voz ob kraj ceste. Guzl je spregel konje, privezal Miška k lojtercam vozička, na Lene pa odjezdil po kolo.

Jaz potnik tihotapec sem se oddahnil. vroče sem se zahvalil Bogu, ki je naklonil telesno nezgodo, da sem se vsaj lahko nasrkal zraka odprtih ust, si omenjal vsled držanja premražene roke, skrčil kolena ter

pretipal vsak ud posebej. Kako dobro, blaženo sem se počutil, ko se mi je razležla duša nazaj po telesu, zajel sem novo upanje, da bom prestal to trpinčenje do cilja, do — Sadagore.

G. oberst je šetal nekaj časa krog voza, cepetal z nogama po tleh, potresal suvaje z rokami, hotel se je ugreti, zabeležilo ga je bilo na vozu.

Nebo se je še meni vidno zameglilo in potemnilo. Zakolobaril je sneg v gostih, debelih cunjah, kakor menda padajo in se vrtijo na zemljo samo v onih severnih krajih.

Veter je zatulil divje močno, očka so smuknili pod streho voza, si oprhali sneg in razložili svoje ude po poresnem sedežu.

Odpeli so skrbno zapeti plašč, iz levega žepa so potegnili nekaj v papir zavitega. Bilo je mene v nos ščegetajoče meso s koscem kruha. Stari si je privoščil vse do zadnjega grizljaja in drobtine.

Obrisal se je krog ust, nategnil mustače, desnica mu je segla v drugi žep po podolgovato steklenico. Gospod je luckal v dolgih požirkih in v dvakratnih oddihljajih. Privoščil si je še cigareto in zagledal v odvetra sukane, gosto palajoče snežinke.

Na kozuhovini sem se že bil odpočil, zbral raztrošene moči, oglasilo se je drugo do — glad, saj sem bil tešč in do dna strešenega želodca, ki je tiral svoje pravo in uteho. Požiral sem nedolžno tešče sline, da bi potlačil glad, saj bi se lahko brat tudi jaz doma z mesom, kruhom in pljajčo, da sem se uklonil zapo vedil polkovnega očima.

Gospod oberst je leno zdehal, se očohaval nestrpnostno;

Guza le dolgo, dolgo ni bilo nazaj.

Stari je skočil pravkar z voza, da si premenca stegna, ko se je prikazal iz viharja in snežega meteža narednik s kolesom. Z združenimi močmi sta nasadila kolo.

Guzl je zapregel Leno in Miška, moje mučeništvo se je nadaljevalo v trahu preko grabic in kotanj.

Malo bolj voljno sem tokrat pač prenašal prepogoste snuke, dvige in drget, bil sem uverjen, da me še nista čisto ostavila Bog in angelj varuh.

Vožnja do Sadagore ni bila preveč dolga, bi se bil držal en čas ko smo se ustavili pred gradiščem kornega poveljstva števil. XIII.

Gospod oberst si je nataknil ščipalnik, da prečita napis, ki je značil visjo vojaško oblast. Izpred grada dostojanstva je ukazal pognati, zavili smo proti koncu Sadagore, kjer je bival naš tren.

Jasno mi je bilo, tatek bo preuščeval ter pregledal novo došlih 100 po 50 let starih mož, ki bi naj nadmečili mlajše, za frontno službo sposone trenarje. Snežilo je še vedno, da je kril sneg zemljo že za dober pedanj. Voz je postal na obširnem travniku, ki je bil kar posejan z vozovi in vozički vseh vrst.

Polkovnik je izstopil, predstavil se mu je stotnik, poveljnik trena. Očividno je že pričakoval gospodarjevega obiska.

G. oberst mu je stisnil roke v pozdrav, zarenčal je nad njim, ker se novodošlo moštvo ne stoji pripravljeno v vrsti in redu.

Stotnik se je skušal opravičiti s snegom in mrazom, pa jo je izkupil z rezkim: »O! stopite!, da je odbrzel kot bi mu zakuril pod petami.

Jaz ujetnik sem za trdno pričakoval: Očka se bo šel pogret v toplo izbo, dokler se ne razpostavi moštvo, jaz pa smuk iz tresalnice in vic v — nebesa. Kaj šel Niti za en meter se ni oddaljil od voza, cepetajoč po medvedje v krogu krog vprege.

V duši se mi je zjasnilo; iz vic boš se vržen in pahnenj v pekel trpljenja. V toliko sam bil na boljšem na tej zasneženi ravni, da sem premenil slobodno svoj lego v sedenje, sem vsaj lahko opazoval, kako bo pregledoval stari vojake.

(Kontinuirano prihod.)